

максимальних +5; значимість соціального розвитку як напрямку розвитку ОТГ по відношенню до інфраструктури як критерію складає +3 з максимальних +5; значимість соціального розвитку як напрямку розвитку ОТГ по відношенню до зайнятості населення як критерію складає +1 з максимальних +5, тобто ближче до середнього, але не є головним критерієм.

3. Враховуючи вищевказані показники визначеного спектру критеріїв, бажано посилювати критерій соціального розвитку, проте необхідно зазначити, що розвиток малого бізнесу та транспортної інфраструктури також мають відносно великий відсоток щодо необхідності розвитку.

Висновки

1. Наявність на території громади підприємницьких структур (особливо великих підприємств) і бюджетних установ є вихідним пунктом наповнення бюджету громади, оскільки податок на доходи фізичних осіб забезпечує 38% усіх доходів громади. Одним із основних доходів громади є надходження від платників податків, тому розвиток малого і середнього бізнесу є необхідною умовою для соціально-економічного розвитку громади в цілому.

2. Основними видами господарської діяльності на території ОТГ є оптова та роздрібна торгівля, операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям, сільське господарство.

Інвестиційно привабливими видами господарської діяльності на території Малоданилівської селищної об'єднаної територіальної громади Дергачівського району Харківської області є туризм (розвиток зеленого туризму), розвиток малого та середнього фермерства, переробна галузь, розвиток альтернативної енергетики та забезпечення еколого-енергетичної безпеки (на території ОТГ у с. Черкаська Лозова проектується будівництво сонячної електростанції). Важливим кроком у формуванні позитивного інвестиційного іміджу громади стало приєднання до європейської ініціативи «Угода мерів» наприкінці 2018 року. Метою європейської ініціативи є скоротити викиди CO₂ щонайменше на 40% до 2030 року шляхом підвищення енергоефективності та використання поновлюваних джерел енергії.

3. Найбільшими платниками податків на території ОТГ є: Харківська Державна Зооветеринарна академія, Філія Товариства з обмеженою відповідальністю «Метро Кеш Енд Кері Україна» у смт. Мала Данилівка, ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет», ТОВ «Фельдман Екопарк», ТОВ «Кисет», ТОВ «Вог Ритейл». Однак, згідно інформації, офіційно наданої головою Малоданилівської ОТГ, жодне з крупних платників податків не дає ОТГ більш 5 % бюджету¹.

4. На території Малоданилівської селищної об'єднаної територіальної громади Дергачівського району Харківської області відсутній Центр надання адміністративних послуг. Малоданилівська селищна рада розробляє програму рекомендаційного характеру на 2020 рік з підтримки малого та середнього бізнесу.

5. Інвестиційна діяльність громади цілком спрямована на покращення якості життя населення громади. Водночас, відкриті джерела інформації не містять детальну інформацію щодо наявності та реалізації будь-яких інвестиційних програм, зокрема в рамках Програми місцевого системного розвитку в рамках проекту USAID «Підтримка аграрного і сільського

¹ Газета Харьковская неделя. № 6. Август 2020.

розвитку» підтримано ініціативу з розвитку інвестиційних проєктів Харківської області. Розробка туристичних маршрутів та розвинення «зеленого туризму» є інвестиційно привабливим видом господарської діяльності на території ОТГ. При цьому необхідна активна участь представників громади на Інвестиційних форумах при наявності постійного оновлення веб-сайту з дотриманням принципу прозорості у оприлюдненні реальних даних про бізнес-можливості громади.

6. Утилізацію сміття з смт. Мала Данилівка, с. Караван, с. Лужок, с. Чайкова здійснює КП «Малоданилівський комунальник». Вивіз ТПВ здійснюється на Дергачівський полігон, ефективна організація збору та переробки сміття відсутня.

7. Існують проблемні питання щодо ефективного управління земельними ресурсами і використанні земель.

Наявність зазначеної проблеми не може привести до сталого розвитку території громади. Реалізація реформи децентралізації влади потребує реформування системи управління земельними ресурсами на території Малоданилівської селищної об'єднаної територіальної громади з розробкою комплексних схем зонування території, її кадастрового поділу, встановлення меж населених пунктів та нормативної грошової оцінки земель. Необхідно створити цифрову карту розподілу земельних угідь з чітко визначеними межами масивів та окремих земельних ділянок на базі існуючих геоінформаційних систем.

Факторами, що стримують розвиток ОТГ, є:

- Недостатній рівень взаємодії ОТГ з представниками малого бізнесу.
- Недостатні темпи розвитку малих підприємств у виробничій та інноваційній сферах. Значна кількість суб'єктів господарювання працює зі збитками або невеликими прибутками, обсяг яких не дозволяє розширювати діяльність.
- Обмеженість напрямів діяльності-переважна кількість суб'єктів малого та середнього за видами економічної діяльності сконцентрована в торгівлі та громадському харчуванні.
- Низький рівень реалізації та обмеженість за напрямом проєктів в громаді, передбачених за критерієм «бюджет участі» (за участю мешканців ОТГ).
- Відсутність оновленої стратегії та дієвих механізмів сприяння розвитку діяльності малих та середніх підприємств.

Науково-практичні рекомендації щодо перспектив розвитку ОТГ

Пропозиції щодо прийняття громадою рішень відносно розвитку та сприяння господарської діяльності

У цьому напрямку рекомендовано наступне:

Оптимізація ухвалення рішень щодо використання нерухомого майна громади з урахуванням інтересів всього населення.

Прийняття рішення про інвестування певних об'єктів.

Прийняття рішень щодо покращення інфраструктурної складової громади.

Вирішення проблеми щодо покращення якості надання житлово-комунальних послуг, прийняття відповідних рішень з урахуванням залежності розвитку комунального сектору від внутрішніх джерел та ресурсів громади.

Пропозиції щодо створення бізнес-середовища та інфраструктури в ОТГ

Задля забезпечення належного рівню розвитку малого та середнього бізнесу та створення сприятливих умов для провадження підприємницької діяльності необхідно здійснення наступних заходів:

Створення інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва.

Створення Центру з надання кваліфікованих консультаційних послуг, відкриття Центрів з підтримки та розвитку малого бізнесу, відкриття Центру надання адміністративних послуг.

Застосування кластерного підходу до розвитку ОТГ: створення кластерів (туристичних, промислових, тощо, проведення консультативної роботи в громаді щодо порядку створення та реалізації кластерних проєктів);

Пропозиції щодо виконання Стратегії розвитку Малоданилівської селищної об'єднаної територіальної громади на період до 2025 року

На виконання стратегічного документу, який містить довгострокове планування, комплекс цілей розвитку громади та окреслює напрямки і пріоритети діяльності, рекомендовано здійснення наступних заходів:

Забезпечення сприятливих умов для підприємницького сектора, розвиток освітніх та підприємницьких проєктів.

Забезпечення сталого розвитку сфери побутового обслуговування населення; розвиток ринку надання консультативної, організаційної, інформаційної, правової допомоги суб'єктам підприємницької діяльності громади.

Подальша співпраця з європейською ініціативою «Угода мерів», яка підвищить рівень інвестиційного та підприємницького клімату у громаді.

Впровадження новітніх заходів з енергоефективності та енергозбереження, розробка стратегії підвищення енергоефективності громади з визначенням послідовних етапів її формування.

Пропозиції щодо розробки окремих програм відносно розвитку підприємництва в ОТГ:

Розробка комплексної програми розвитку малого та середнього підприємництва на 2021–2025 роки з визначенням мети, завдань та шляхів розв'язання проблем у сфері малого та середнього підприємництва територіальної громади, виходячи із реальної ситуації в соціально-економічній сфері.

Налагодження ефективної співпраці суб'єктів підприємницької діяльності та їх об'єднань та розвитку інфраструктури щодо підтримки підприємництва.

Стимулювання створення комунальних підприємств в ОТГ для забезпечення належного рівню надання послуг мешканцям ОТГ.